

1133 (2021-2022) – Nr. 1
ingediend op 7 februari 2022 (2021-2022)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Binnenlands Bestuur,
Gelijke Kansen en Inburgering
uitgebracht door Maaïke De Vreese

over de wachtlijsten,
de standaardisering van de testen
en de onlinelessen maatschappelijke oriëntatie

Samenstelling van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering:

Voorzitter: Kris Van Dijck.

Vaste leden:

Maaïke De Vreese, Nadia Sminate, Annabel Tavernier, Kris Van Dijck, Paul Van Miert;

Yves Buysse, Chris Janssens, Sam Van Rooy;

Katrien Partyka, Brecht Warnez;

Tom Ongena, Bart Tommelein;

An Moerenhout, Jeremie Vaneeckhout;

Maxim Veys.

Plaatsvervangers:

Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bert Maertens, Freya Perdaens, Elke Sleurs;

Adeline Blancquaert, Guy D'haeseleer, Kristof Slagmulder;

Koen Van den Heuvel, Hilâl Yalçın;

Stephanie D'Hose, Emmily Talpe;

Meyrem Almaci, Celia Groothedde;

Kurt De Loor.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

I.	Toelichtingen.....	4
1.	Inleiding door Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen	4
1.1.	Situering.....	4
1.2.	Digitalisering	4
1.3.	Test MO	5
2.	Toelichting door Jo De Ro	5
2.1.	Actieplan MO	5
2.2.	Cijfers MO.....	7
2.3.	Digitalisering MO.....	9
2.4.	Gestandaardiseerde test MO.....	10
3.	Toelichting door Roeland Gielen	11
3.1.	Evolutie onlinelessen MO.....	11
3.2.	Aanbod MO in 2022.....	11
3.3.	Digitale ondersteuning.....	11
3.4.	Organisatie standaardtesten.....	12
4.	Vragen en opmerkingen van de commissieleden	12
4.1.	Tussenkoms van Sam Van Rooy	12
4.2.	Tussenkoms van Bart Tommelein.....	12
4.3.	Tussenkoms van Katrien Partyka	13
4.4.	Tussenkoms van An Moerenhout.....	13
4.5.	Tussenkoms van Maaïke De Vreese	14
II.	Antwoorden van de genodigden	16
1.	Antwoorden van minister Bart Somers.....	16
1.1.	Algemene beschouwingen	16
1.2.	Taal van de MO-cursussen	16
1.3.	Opleidingsniveau instromende inburgeraars	17
1.4.	MO-test en leerplatform.....	17
1.5.	Digitalisering	17
1.6.	Evolutie van de wachtlijsten	18
2.	Antwoorden van Jo De Ro	18
2.1.	Aanpak van langlopende trajecten	18
2.2.	Digitalisering	19
2.3.	MO-cursus en -test	20
2.4.	Taalaspecten	20
2.5.	Instroom asielzoekers.....	21
2.6.	Budgettaire aspecten.....	21
	Gebruikte afkortingen	22

De Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering hield op 18 januari 2022 een gedachtewisseling over de wachtlijsten, de standaardisering van de testen en de onlinelessen maatschappelijke oriëntatie.

Aan de gedachtewisseling werd deelgenomen door:

- Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen;
- Jo De Ro, algemeen directeur Agentschap Integratie en Inburgering;
- Roeland Gielen, algemeen directeur Integratie en Inburgering Gent.

(Deze vergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

I. Toelichtingen

1. Inleiding door Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen

1.1. Situering

Minister *Bart Somers* zegt dat hij in oktober 2019 als minister bevoegd werd voor Inburgering. Op dat ogenblik werden er debatten over de wachtlijsten maatschappelijke oriëntatie gevoerd maar men beschikte toen niet over duidelijke cijfers. Op 28 januari 2020 werd het rapport van het Rekenhof opgeleverd betreffende de herstructurering van het Agentschap Integratie en Inburgering (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 39/1). Daarbij kwamen heel wat knelpunten aan het licht, onder meer de discussie over het aantal wachtenden voor de cursus maatschappelijke oriëntatie.

Na het parlementaire debat daaromtrent, zowel in de commissie als in de plenaire vergadering, deed de minister een aantal beloftes. Een eerste was het opzetten van een Visitatiecommissie. De bevindingen werden op 23 juni 2020 opgeleverd en het AgII is sindsdien met die bevindingen aan de slag gegaan. Een tweede belofte had betrekking op het transparant maken van de werking van het AgII door inzicht te verschaffen via cijfers, door te monitoren en op te volgen en door die cijfers transparant aan het parlement voor te leggen.

Intussen is de zittingsperiode twee volledige kalenderjaren verder gevorderd. Aan het AgII werd gevraagd om elk jaar de cijfers over de voortgang inzake de wachtlijsten MO aan de commissie te presenteren. Vorig jaar gebeurde dat op 12 januari (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 623/1). Vandaag worden de cijfers een tweede keer gepresenteerd.

1.2. Digitalisering

De coronapandemie heeft de digitalisering sinds maart 2020 een boost gegeven. Dit is niet van een leien dakje gelopen: de leraars hebben moeten switchen en ook de cursisten hebben zich moeten aanpassen. De afgelopen twee jaar heeft de minister van dichtbij kunnen volgen hoe de agentschappen op de digitale trein gesprongen zijn. Zij hebben dat heel performant gedaan en de minister dankt hen daarvoor. Op een ogenblik dat andere sectoren nog aan het worstelen waren met hun dienstverlening, konden de nieuwkomers al een digitale cursus volgen. Dankzij de medewerkers van de agentschappen heeft corona het inburgeringstraject niet gedwarsboomd of vertraagd.

Maar omdat digitalisering niet voor iedereen een wondermiddel is, wordt ook ingezet op digitale geletterdheid. Het AgII heeft daar samen met partners modules voor uitgewerkt. In dat kader is het heel goed dat men voorzien heeft in een

uitleensysteem voor Chromebooks. Niet iedereen heeft immers de nodige IT-tools. Men moet voorkomen dat mensen afhaken.

De minister vindt het ook belangrijk dat nieuwkomers die niet digitaal vaardig zijn of daar niet meteen toe in staat zijn, aanklappend worden begeleid. Voor hen zijn klassikale omgevingen heel belangrijk. Zij hebben meer begeleiding en zorg nodig. Daar kunnen de trajectbegeleiders extra op inzetten. Digitaal werken met de mensen die dat aankunnen, levert meer ruimte op om anderen die het nodig hebben intensiever te begeleiden.

1.3. Test MO

Tot nu toe bestaat er geen uniforme test maatschappelijke oriëntatie. Het gebrek daaraan zorgt voor een niet-gelijke behandeling van cursisten. Het zorgt er ook voor dat men niet weet of datgene wat de samenleving belangrijk vindt – bijvoorbeeld gelijkheid van mannen en vrouwen en non-discriminatieprincipes – ook daadwerkelijk is aangeleerd door de nieuwkomers.

Het beleid van de minister zet in op een test die door elke inburgeraar moet worden afgelegd. Op die manier kan men voor iedereen op een uniforme manier nagaan of de vooropgestelde doelen werden behaald. Dat is belangrijk voor de samenleving maar ook voor de inburgeraar zelf. Hij of zij moet immers dezelfde startpositie krijgen in onze samenleving.

Het voorbije jaar hebben de agentschappen hard aan de test gewerkt. De minister heeft hen gevraagd daarbij oog te hebben voor de verschillende leersnelheden en -mogelijkheden van de cursisten.

2. Toelichting door Jo De Ro

Jo De Ro stelt dat de focus van zijn toelichting iets ruimer zal zijn dan die van vorig jaar. Hij zal met name ook ingaan op de MO-test en de digitalisering van de lessen MO.

2.1. Actieplan MO

In 2019 werd door de raad van bestuur van het AgII een actieplan maatschappelijke oriëntatie opgestart. De bedoeling daarvan was om mensen zo snel mogelijk in een traject MO te krijgen. Het actieplan bevatte ook acties op korte en middellange termijn. Op korte termijn was het de bedoeling om het tekort aan cursusplaatsen weg te werken; op middellange termijn was het gericht op een verbetering van de processen, met name op het vlak van de digitalisering en het testen.

2.1.1. Monitoring

In 2018 en 2019 circuleerden er in de media en tijdens debatten, onder meer in het Vlaams Parlement, tegenstrijdige cijfers. De redenen van die sterk uiteenlopende aantallen waren onder andere het ontbreken van duidelijke definities en indicatoren en meetinstrumenten om vraag en aanbod beter te monitoren. Er ontbrak ook een eenduidige registratie. Daardoor was er onvoldoende zicht op de kerncijfers, met name over het nodige aantal cursusplaatsen, de gerealiseerde cursusplaatsen, de redenen waarom mensen moesten wachten en de duurtijd ervan. Het tekort aan cursusplaatsen werd eind 2019 door het agentschap ingeschat op ongeveer 9500.

Er werd in samenwerking met de zusteragentschappen Atlas en IN-Gent en met ABB sterk geïnvesteerd in betere indicatoren. Er werden een aantal aanpassingen doorgevoerd om het monitoringsysteem op punt te zetten. Dat heeft intern geleid tot een versterkt dashboard MO, waardoor er gerichtere acties kunnen worden

ondernomen. Door de beschikbaarheid van precieze cijfers is men kunnen overstappen van het monitoren van het tekort aan cursusplaatsen op basis van prognoses naar het monitoren van het aantal cursisten dat binnen een bepaalde termijn al dan niet met MO kan starten. Daardoor kan er veel preciezer worden geprogrammeerd.

Het dashboard geeft het management van het agentschap maandelijks een duidelijk zicht op de behaalde resultaten, de evoluties, de duurtijden, de reden van wachten en de knelpunten in de toeleiding. Op die manier is een snellere bijsturing van het aanbod en een betere toeleiding naar het aanbod mogelijk.

2.1.2. *Aanbod*

Een andere vaststelling binnen het actieplan had betrekking op het tekort aan cursusplaatsen. Bovendien was er voor een aantal talen een tekort aan leerkrachten. Reeds in maart 2020, op een ogenblik dat de lockdown ingevolge de coronapandemie werd aangekondigd, waren de leerkrachten digitaal met de cursisten aan de slag gegaan. Naast het digitaal aanbod werd er, in de mate dat dit mogelijk was in het kader van de sanitaire toestand, ook een fysiek aanbod ingericht voor mensen die minder of niet digitaal vaardig zijn.

De combinatie van het digitale en fysieke aanbod heeft een grote invloed gehad op het aantal wachtenden. Ook de uitbreiding van de vrijstellingstoets in 2021 voor mensen die menen reeds voldoende bekend te zijn met de waarden en normen in de Vlaamse samenleving, heeft een positieve impact gehad op het aantal wachtenden.

Er werd hard gewerkt om meer leerkrachten MO aan te trekken en er werd extra ingezet op de knelpunttalen. In 2021 werden ruim 430 cv's ontvangen van kandidaten die lessen MO wilden geven. Daarvan zijn er negentien tijdelijk aangeworven. Ze hebben 48 cursussen in 27 verschillende talen gegeven. Van de bestaande leerkrachten hebben er zeven een tijdelijke uitbreiding of verlenging van hun contract gekregen. Bovendien waren er in 2021 na een interne oproep 26 leerkrachten vrijwillig bereid om een extra cursus te geven.

Op die manier slaagt men erin om steeds meer cursusplaatsen te creëren. Daardoor krijgt men een shift van een focus op te weinig cursusplaatsen naar een scenario-planning om de inburgeraar binnen een zo kort mogelijke tijd in het juiste aanbod te krijgen.

2.1.3. *Toeleiding*

In 2019 werd een onderbenutting van de capaciteit van het aantal cursusplaatsen vastgesteld, naast een hoog aantal langdurige trajecten. Er was ook onvoldoende zicht op de knelpunten inzake in-, door- en uitstroom van cursisten.

In 2021 werd daar sterk aan gewerkt. Het aantal open cursusplaatsen en het aantal nog niet ingeschreven cursisten werd tweewekelijks gemonitord. Er werden centrale acties ondernomen ter ondersteuning van de trajectbegeleiders in de regio's. Zo werd onder andere een inschrijfperiode ingelast. Daarnaast werden intern een aantal ervaren trajectbegeleiders vrijgesteld om een analyse te maken van de langdurige trajecten. Binnen de ongeveer 25.000 lopende contracten in 2021 waren er ongeveer 6000 langlopende trajecten van meer dan twee jaar. Men heeft ruim 2500 dossiers bekeken met de focus op MO. 400 dossiers heeft men kunnen afsluiten vanwege verhuis naar het buitenland, overlijden, wijziging van statuut of foutieve registratie. In de andere dossiers is er een gerichte doorverwijzing geweest naar een cursus MO of naar een vrijstellingstoets.

Een bezorgdheid in het kader van de digitalisering van de lessen heeft betrekking op de mensen die niet digitaal vaardig zijn of niet over de juiste tools beschikken.

In 2020 hebben ongeveer 2000 cursisten de cursus MO gevolgd met toestellen die door het agentschap ter beschikking werden gesteld. Dat aantal is in 2021 gestegen naar 4700 cursisten. Daarnaast werd geëxperimenteerd met korte IT-voortrajecten.

2.2. Cijfers MO

In 2019-2020 was er voornamelijk nog sprake van een grootteorde van tekorten aan cursusplaatsen op basis van prognoses. Dankzij de betere monitoring is men veel specifieker kunnen gaan werken. De minister heeft de agentschappen uitgedaagd om nieuwkomers zo snel mogelijk in een cursus maatschappelijke oriëntatie te krijgen. Op die manier wil men de organisatie en de waarden en normen van onze samenleving zo snel mogelijk aan de inburgeraars meegeven.

De streeftermijn is om de toeleiding naar MO binnen de drie maanden te doen. Soms kunnen er redenen zijn dat dit iets langer duurt, bijvoorbeeld bij niet-courante talen. Een toeleiding tussen de drie en de zes maanden wordt nog als een aanvaardbare termijn beschouwd. Boven de zes maanden gaat het om een niet-aanvaardbare termijn. Dankzij de nieuwe methodieken kan men dit tot op het niveau van elke individuele inburgeraar opvolgen.

2.2.1. *Stand van zaken lopende trajecten*

Jo De Ro presenteert de stand van zaken van de lopende trajecten op 6 december 2021. Op dat ogenblik hadden er 25.953 inburgeraars een contract met het AgII. Daarvan hadden ruim 17.500 inburgeraars (bijna 70 procent) de cursus MO reeds afgerond, waren er ruim 3200 ingeschreven (12 procent) en waren er ruim 2700 (10 procent) gestart. Op dat moment was er voor 1195 mensen (5 procent) nog geen passend aanbod gevonden. 751 mensen bleken 'onbeschikbaar', bijvoorbeeld ingevolge zwangerschap of ziekte. Tot slot zijn er nog een klein aantal mensen die 'onbepaald' of 'in behandeling' zijn, bijvoorbeeld iemand die niet geslaagd is in een vrijstellingstoets en die naar een cursus MO moet worden georiënteerd.

Globaal betekent dit dat ongeveer 90 procent van de inburgeraars die bij het AgII een contract hadden, op 6 december 2021 de cursus MO had afgerond, ingeschreven waren of met de cursus waren gestart. In 5 procent van de gevallen was er geen passend aanbod.

2.2.2. *Stand van zaken duurtijden*

De spreker zoomt in op de 3247 mensen die ingeschreven waren op 6 december 2021, maar nog niet gestart waren met de cursus. Daarvan waren er 1910 binnen de drie maanden ingeschreven. Voor 454 mensen heeft het wat langer geduurd, maar steeds binnen de aanvaardbare termijn tussen de drie en de zes maanden. Voor 883 bedroeg de (te lange) inschrijvingstermijn meer dan zes maanden.

Wat de inburgeraars met de status 'geen passend aanbod' betreft, hadden er 358 op 6 december 2021 nog niet langer dan drie maanden geleden een inburgeringscontract ondertekend. 172 vielen in de tussengroep van tussen de drie en de zes maanden. Voor 665 mensen die al meer dan zes maanden een contract met het AgII hebben, werd er geen passend aanbod gevonden.

Voor dit laatste waren er verschillende redenen, met als belangrijkste het gebrek aan digitale vaardigheden bij deze cursisten, zeker in een jaar dat er minder fysieke lessen konden worden gegeven. Hieruit blijkt dat de sector zich sterk op die groep moet richten om te vermijden dat de duurtijden te groot worden. Andere redenen voor een gebrek aan een passend aanbod kunnen zijn dat er op een bepaald

ogenblik voor een bepaalde taal geen passend aanbod is of dat de fysieke les te ver is voor de cursist.

In mei 2019 was er geen passend aanbod voor 2868 cursisten. Op 6 december 2021 ging het nog slechts om 1195 cursisten. Tussen beide data fluctueert de curve, waarbij onder meer de mogelijkheid om fysieke lessen te geven een positieve invloed heeft op de daling.

2.2.3. *IT-trajecten*

Er werd gewerkt met opstartmodules of digitale voorlooptrajecten voor de cursus MO van start ging. Het ging over fysiek gegeven trajecten van twaalf uur (drie modules van vier uur) om inburgeraars de basisbeginselen van IT en computers bij te brengen. Ze hebben daardoor Chromebooks leren kennen, leren informatie te ontvangen, te verwerken en terug te sturen en uiteraard leren deelnemen aan onlinelessen.

In totaal ging het om een vijftigtal trajecten verdeeld over Vlaanderen. Er hebben 277 mensen aan deelgenomen en daarvan heeft ongeveer de helft een instap naar de onlinelessen MO kunnen maken. Dit initiatief heeft veel inspanningen gevergd maar toch niet het verhoopte resultaat opgeleverd. Het besluit hieruit is dat de strijd tegen de digitale ongeletterdheid niet enkel door het AgII kan worden gevoerd, maar dat er daarvoor een blijvende inzet vanuit verschillende sectoren (Ligo, ngo's, VDAB, gemeentebesturen enzovoort) nodig is.

2.2.4. *Evolutie duurtijden 2019-2021*

De duurtijd tussen het afsluiten van een contract en de instap in MO werd grondig gemonitord. In 2019 ging het om een aandeel van 30 procent inburgeringscontracten met instap MO korter dan drie maanden. In 2021 (contracten tot 31 augustus) was dat opgelopen tot 59 procent, of bijna een verdubbeling. Jo De Ro zegt dat het streefcijfer nog hoger mag zijn, maar hij feliciteert alvast de mensen die tot de verdubbeling van de cijfers hun steentje hebben bijgedragen. Er werd een enorme stap vooruitgezet in een periode waarin het niet evident werken was.

2.2.5. *Verhouding contracten tegenover starters MO*

Tussen beide dient een evenwicht te worden bereikt. Het cruciale evenwichtspunt wordt bereikt als men erin slaagt om altijd klaar te staan op basis van het aantal eerste contracten, zodat er een vlotte doorstroming kan gebeuren naar MO en de andere pijlers van het inburgeringsbeleid. Het feit dat de sector vanaf dit jaar met een enveloppe zal kunnen werken, betekent een belangrijke switch in de financiering vanuit de Vlaamse overheid. Dit maakt het eenvoudiger om zowel de planning als de financiën te doen kloppen.

2.2.6. *Conclusie*

Op 6 december 2021 had 90 procent van de inburgeraars met een contract bij het AgII de cursus MO afgerond, waren ze gestart of ingeschreven. 6 procent had op die datum geen start binnen een redelijke termijn. Daarvan waren er 3,5 procent ingeschreven en 2,5 procent niet ingeschreven. Het is de bedoeling om die groep van 2,5 procent zoveel mogelijk te verkleinen.

Een belangrijk gegeven is ook dat 59 procent van de inburgeraars binnen de drie maanden is kunnen starten, hetgeen een verdubbeling betekent tegenover het jaar 2019.

COVID-19 heeft voor de cursussen zowel voor- als nadelen gebracht. Het is een absolute gamechanger gebleken om de digitalisering versneld in te voeren. Er ontstonden wel problemen op momenten dat het virus sterk aanwezig was in de samenleving, met name omdat het klassikale volwassenenonderwijs aan strikte regels werd onderworpen. Dat was nadelig voor mensen die niet digitaal vaardig waren.

In het verleden was er veel debat over het tekort aan cursusplaatsen. Intussen is de focus verschoven naar het tijdig oriënteren van de cursist naar de juiste plaats op basis van diens profiel.

Vanuit managementoogpunt is het belangrijk dat er op een bepaald moment een evenwicht wordt bereikt tussen de instroom van contracten en de uitstroom van mensen in MO.

2.3. Digitalisering MO

2.3.1. *Digitale dienstverlening van AgII*

Het agentschap heeft van de pandemie een opportuniteit gemaakt met het oog op digitalisering. Men werkt grotendeels plaatsonafhankelijk en een snellere instap in MO wordt mogelijk gemaakt. De inburgeraar hoeft zich niet te verplaatsen en kan andere opleidingen, werk en gezin beter combineren met de lessen MO. Positief is bovendien dat de grote tevredenheid van de cursisten blijft: 98 procent van de inburgeraars is tevreden tot heel tevreden over het digitale aanbod. Tot slot betekent de digitalisering dat men de cursisten kan toeleiden naar een aantal toegankelijke tools, zoals bijvoorbeeld een afspraak maken met de gemeente of het digitaal aankopen van een treinticket.

2.3.2. *Uitbouw van de digitale dienstverlening*

Het AgII heeft een lange en sterke traditie in het fysieke, klassikale lesaanbod MO. De afgelopen twee jaar werd versneld een digitaal aanbod ontwikkeld. Bovendien werden tussenvormen tussen het fysieke en digitale gecreëerd, zoals 'blended learning'.

De rol van de trajectbegeleider is cruciaal in het proces, bijvoorbeeld op het vlak van advisering en oriëntering van de inburgeraars naar de juiste cursus MO. In de toekomst zal de trajectbegeleider werken met profielvariabelen zoals de graad van alfabetisering, de taalvaardigheid, de digitale vaardigheden, het zelfregulerend leren en de jaren scholing. Op die manier kunnen inburgeraars nog beter naar het juiste aanbod MO worden doorverwezen.

2.3.3. *Modules online leren in MO*

In dit kader bestaat er een partnerschap tussen het AgII, Atlas, IN-Gent en het Centrum voor Taal en Onderwijs van de KU Leuven. Er wordt een beroep gedaan op AMIF-middelen.

Met de projectgroep worden momenteel onlinelesmodules per thema ontwikkeld. Een deel van de modules – rond gezin, mobiliteit, gezondheid, wonen en onderwijs – is reeds beschikbaar en wordt uitgetest. In de loop van dit jaar is het de bedoeling alle lesmateriaal MO verder te ontwikkelen en vertalingen (in 25 talen) op te zetten.

Het gaat om interactieve modules. Per module moeten verschillende opdrachten worden uitgevoerd. Er wordt ook ingezet op visuele ondersteuning en het lesmateriaal wordt ontsloten op 'Google for Education'.

In welke mate wordt de kwaliteit van de digitale lessen gegarandeerd? Samen met de Vlaamse Onderwijsinspectie werden de onderwijsdoelen nog scherper en beter

evalueerbaar geformuleerd. Men ontwikkelt een didactisch model voor online en blended leren met anderstalige volwassenen, dit in samenwerking met het Centrum voor Taal en Onderwijs van de KU Leuven. Voor de leerkrachten wordt een intern professionaliseringstraject opgezet om hen te versterken in het digitaal lesgeven.

2.3.4. *Leerplatform en toestellen*

De spreker verwijst naar het partnerschap tussen het AgII, Atlas, IN-Gent en het Huis van het Nederlands in Brussel. Dankzij de relancemiddelen van de Vlaamse overheid ontwikkelt men een digitaal leerplatform. Men kiest in dat verband voor Google for Education, dit met het oog op een eenduidig beleid rond online leren. Hier wordt een sterk intern professionaliseringstraject aan gekoppeld. Men koopt op dit ogenblik de nodige licenties aan en vanaf 1 mei 2022 schakelen alle leerkrachten en cursisten over naar Google for Education.

Het AgII heeft gekozen voor Chromebooks en tablets. In 2020 konden ongeveer 2000 mensen daarvan gebruikmaken. In 2021 liep dit op tot ongeveer 4700 cursisten. Dat cijfer had nog hoger kunnen zijn moesten alle toestellen over mobiele data beschikken. Naar de toekomst is het de bedoeling om via vouchers van telecom-operatoren meer mensen toegang te geven tot internet.

2.4. *Gestandaardiseerde test MO*

De test MO zal op 1 maart 2022 in voege treden en geldt voor alle inburgeraars die vanaf die datum een inburgeringscontract zullen tekenen bij een van de inburgerings-agentschappen. De test zal verplicht af te leggen zijn, al dan niet na een cursus MO. De test MO zal ook verplicht af te leggen zijn voor inburgeraars die reeds voor 1 maart 2022 een contract ondertekenden maar pas vanaf september 2022 de cursus aanvatten.

De opdrachtgevers voor het ontwikkelen van de test waren het Agentschap Binnenlands Bestuur en AMIF. De uitvoerder was TinQwise. Het AgII staat in voor de ondersteuning, het projectmanagement en de implementatie.

De basis voor de test MO zijn de evalueerbare onderwijsdoelen die in samenwerking met de Vlaamse Onderwijsinspectie werden ontwikkeld. De test zal bestaan uit algemene doelen en praktijkdoelen. Algemene doelen moeten door iedere inburgeraar gekend zijn, bijvoorbeeld de normen en waarden van onze samenleving. Bij de praktijkdoelen wordt gefocust op het specifieke profiel van de inburgeraar.

De test bestaat uitsluitend uit meerkeuzevragen en zal op kruissnelheid uitgebracht worden in 25 talen. Het gaat om 41 meerkeuzevragen die uit een voorlopige databank van 300 vragen komen. Het is de bedoeling om die databank met vragen verder uit te breiden om te vermijden dat testvragen beginnen te circuleren. Bij de beoordeling van de test zal er een groter gewicht worden gegeven aan de vragen over normen en waarden dan aan vragen over bijvoorbeeld wonen, gezondheid, onderwijs en arbeidsmarkt. De spreker maakt de vergelijking met de testen rond het theoretisch rijbewijs waarin bepaalde onderdelen van de verkeerscode zwaarder doorwegen in het eindresultaat. De test MO verloopt digitaal en zal in testcentra worden afgenomen. Voor de niet-gealfabetiseerde inburgeraars wordt een voorlees-functie voorzien.

Belangrijk is nog dat er in samenwerking met Ligo en ex-inburgeraars gebruikers-testen zullen worden afgenomen. Indien nodig kunnen er nog bijstellingen gebeuren.

3. Toelichting door Roeland Gielen

Roeland Gielen zal toelichten hoe IN-Gent inspeelt op de onlinemogelijkheden inzake MO en op de standaardtest.

3.1. Evolutie onlinelessen MO

In 2019 werden de lessen nog volledig fysiek gegeven. In 2020 werden, zoals bij het AgII, alle zeilen bijgezet om een onlineaanbod te ontwikkelen. Dat heeft zich vertaald in een grote stijging van het aantal cursussen, al blijkt dat niet uit het aantal deelnemers. De leerkrachten hebben alles uit de kast gehaald om zoveel mogelijk inburgeraars te kunnen bedienen. Soms moest er met heel kleine klasgroepen worden gewerkt om mensen die minder digitaal vaardig waren ook mee te krijgen.

In 2021 heeft men evenwichtiger kunnen werken, met fysieke, blended en onlinelessen. Voor 2022 ligt een plan klaar voor momenteel 1095 cursusplaatsen, waarbij flexibel en op maat van de inburgeraar kan worden gewerkt, met fysieke, blended en onlinecursussen. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan de bepalingen van het nieuwe Inburgeringsdecreet dat vraagt om meer op maat en vraaggestuurd te werken.

3.2. Aanbod MO in 2022

Er werd een uitgebreid traject van negentig lesuren uitgewerkt voor mensen die kortgeschoold zijn en dus meer begeleiding nodig hebben. Deze lessen worden fysiek en klassikaal aangeboden. Er wordt daarbij ook aandacht besteed aan digitale vaardigheden.

Daarnaast is er een verkort traject voor de langgeschoolden. Men mikt op een onlinelespakket van dertig uur en men focust op zelfstudie. Er worden drie contactmomenten met de leerkracht voorzien. Vanaf september 2022 wordt dit traject in 25 talen aangeboden. Op dit ogenblik gaat het nog om vijf talen.

Er wordt eveneens een basistraject van 66 lesuren aangeboden, met aandacht voor blended leren, dit wil zeggen een combinatie van fysieke en onlinelessen en zelfstudie. Ook in dit traject werkt men aan de digitale vaardigheden.

Verder is er een mixtraject van 48 lesuren, dat 's avonds wordt aangeboden in combinatie met zelfstudie. Hetzelfde traject wordt op zaterdag ingericht voor mensen die in de week niet kunnen deelnemen.

In functie van het gewijzigde Inburgeringsdecreet zal men meer op maat gaan werken. In die zin werd een aanbod ontwikkeld dat men zal monitoren en op basis van de ervaringen van de verschillende agentschappen allicht bijsturen.

Voor de 17- tot 19-jarigen wordt tijdens de zomermaanden gedurende twee weken een voorbereidend traject op maat ingericht.

3.3. Digitale ondersteuning

Er wordt gewerkt met een uitleendienst die tablets gratis ter beschikking stelt voor de mensen die online- of hybride lessen volgen. Er werd een digiscreening ontwikkeld met de focus op digitale inclusie. Voor sommige trajecten is er een digicursus van twee halve dagen, waarbij er met de tablet wordt gewerkt. Naar de toekomst toe moeten de rol en de ruimte van de agentschappen tegenover de andere spelers inzake het aanleren van digitale vaardigheden, worden uitgeklaard.

3.4. Organisatie standaardtesten

De standaardtesten zitten momenteel in de opstartfase. Er zijn twee scenario's: enerzijds de vrijstellingstest en anderzijds de test na de cursus. De inburgeraar wordt automatisch gekoppeld aan een datum voor het afleggen van de test na de cursus. De streeftermijn voor de test is twee weken na het beëindigen van de cursus. Men zal de test zowel op tablets als op touchscreens kunnen afleggen.

4. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

4.1. Tussenkomen van Sam Van Rooy

Sam Van Rooy merkt op dat 6000 van de 25.000 trajecten langlopend zijn, dus langer dan twee jaar. Wat zijn daar de oorzaken van? Voor 5 procent van de inburgeraars is er geen passend aanbod. Hoe moet 'passend' in deze context precies worden geïnterpreteerd?

Wat is het effect van de digitalisering op de kostprijs van de cursussen MO? Allicht verminderen sommige kosten, maar andere vermeerderen, bijvoorbeeld ingevolge de aankoop van de Chromebooks en het inzetten op toestellen met mobiele data. Er wordt onderhandeld met een telecompartner om vouchers voor mobiel internet te bekomen. Zijn die vouchers gratis? Hoe lopen die onderhandelingen?

In hoeverre komt de trend naar digitalisering de kwaliteit ten goede? Het is toch de algemene ervaring dat fysieke lessen en ontmoetingen te prefereren vallen. Hoe ziet de ideale mix tussen fysieke en onlinelessen eruit op het ogenblik dat corona achter de rug is?

De Vlaamse Onderwijsraad was kritisch over de ontwikkeling van de standaardtesten. Wanneer zullen die testen er zijn? Hoeveel zal de ontwikkeling ervan uiteindelijk hebben gekost? Wat zal de kostprijs zijn van de ontwikkeling van de cursus maatschappelijke oriëntatie? De spreker is bezorgd over de grote kostprijs van het inburgeringsverhaal, die jaarlijks nog stijgt. De belastingbetaler moet zo'n 90 procent van de kosten van het inburgeringstraject ophoesten.

De test maatschappelijke oriëntatie zal worden geüniformiseerd. Er zou echter ook gedifferentieerd moeten worden. Logischerwijze wordt een hooggeschoolde inburgeraar anders benaderd dan een ongeletterde inburgeraar. Maar differentiatie lijkt ook nodig op basis van de culturele achtergrond van de inburgeraar. Een inburgeraar uit Zuid-Amerika brengt andere normen en waarden mee dan een inburgeraar uit Afghanistan.

De spreker vindt het principieel geen goede zaak dat de test in 25 talen wordt opgesteld. Men leert beter eerst deftig Nederlands spreken alvorens aan de testen deel te nemen. Eenzelfde bedenking kan men maken over de voorleesfunctie voor niet-gealfabetiseerden. Dit zegt veel over de kwaliteit van de inburgeraars die zich in ons land aanmelden.

Sam Van Rooy vraagt tot slot of de commissieleden de test en de cursus kunnen ontvangen.

4.2. Tussenkomen van Bart Tommelein

Bart Tommelein merkt op dat het tekort aan lesplaatsen MO in 2019 was opgelopen tot meer dan 9400. Het AgII heeft zich op aansturen van de minister geëngageerd om dat historisch tekort tegen 2022 weg te werken. Intussen is men op de goede weg. Voor een stuk heeft dat te maken met de coronapandemie, waardoor er

minder inburgeringscontracten werden ondertekend. Maar er was ook een uitbreiding van het aanbod, hetgeen toe te juichen valt.

De coronapandemie heeft positieve effecten gehad op het vlak van de digitalisering. Op die manier kan het aantal cursisten per cursus worden verhoogd. De vandaag voorgestelde cijfers tonen een positieve evolutie aan. Het agentschap heeft in een moeilijke periode op een optimistische manier kunnen schakelen.

Hoeveel inburgeraars hebben het afgelopen jaar via digitale weg kunnen deelnemen aan de cursus MO? Worden er nog acties voorzien om de toegang tot de digitale aanpak te vergroten? In welke mate lukt het om de cursisten binnen de vooropgestelde termijnen naar de cursussen te oriënteren? Hoe lang moeten inburgeraars gemiddeld wachten vooraleer ze met de cursus MO kunnen starten?

Het aantal cursisten per cursus werd van vijftien naar twintig verhoogd voor wat de courante talen betreft. Is dit cijfer nog steeds hetzelfde of hebben er in 2021 veranderingen plaatsgevonden?

De spreker vindt het zeer positief dat de cijfers zo duidelijk worden gemonitord en jaarlijks in deze commissie worden gepresenteerd. De transparantie en monitoring toont aan dat het AgII zeer goed werk levert.

Het integratie- en inburgeringsbeleid werd recent aangepast. Het volstaat niet langer om regelmatig deel te nemen aan inburgeringslessen om een inburgeringsattest te behalen. Nieuwkomers moeten voortaan ook slagen voor de gestandaardiseerde testen NT2 en MO. Wie niet slaagt, krijgt de kans om de test opnieuw af te leggen. Met het nieuwe beleid krijgt elke inburgeraar een persoonlijk inburgeringsplan afhankelijk van zijn of haar achtergrond en opleidingsniveau. Wat is de huidige situatie omtrent deze testen?

4.3. Tussenkomen van Katrien Partyka

Katrien Partyka stelt dat het AgII woelige tijden heeft gekend maar de situatie is de voorbije jaren ten goede gekeerd. Van de coronaperiode werd bovendien een opportuniteit gemaakt. De spreker vermeldt de verdubbeling van het aantal inburgeraars dat binnen de drie maanden met een cursus kan beginnen. Gezien de omstandigheden is dat een spectaculair resultaat. Het tekort aan cursusplaatsen werd grotendeels weggewerkt en de wachtlijsten werden gehalveerd.

Belangrijk is bovendien dat de digitalisering een gamechanger is gebleken. Welke impact heeft de digitalisering ten gronde op het inburgeringstraject? Zal men in de toekomst evolueren naar een bijna papierloos en contactloos traject? Wat kan dat betekenen voor degenen die niet met de digitalisering mee zijn? Hoe wordt die kloof aangepakt?

Is het denkbaar dat in de toekomst ook de testen in een gedigitaliseerde vorm worden afgenomen? Welke mogelijkheden biedt de digitalisering om trajecten op maat aan te bieden? Wat is in het algemeen de impact van de digitalisering op de toekomst van het inburgeringstraject?

4.4. Tussenkomen van An Moerenhout

An Moerenhout vindt het goed dat de werking van AgII beter gemonitord wordt en er jaarlijks aan de commissie wordt gerapporteerd.

Zij vindt het heel belangrijk dat de MO-lessen in verschillende talen worden aangeboden. Vanzelfsprekend moet iedereen zo snel mogelijk Nederlands leren, maar de waarde van die MO-lessen valt niet te onderschatten omdat daarin de normen

en waarden in onze samenleving aan bod komen. Een probleem dat al lang aansleept, is dat cursisten starten met NT2 en er tegelijk naar wordt gestreefd om ze zo snel mogelijk te laten starten met de MO-lessen. Vaak worden cursisten dan uit het NT2-traject gehaald om de MO-lessen te volgen. Dat is geen efficiënte manier van werken, noch voor de leerkracht noch voor de cursist. Het is tegelijk een verspilling van overheidsmiddelen. Een jaar geleden werd gezegd dat dit gestroomlijnd zou worden. Welke stappen zijn ondertussen in die richting ondernomen?

Tijdens de presentatie werd aangehaald dat er ongeveer twintig extra leerkrachten MO zijn aangeworven met tijdelijke contracten om bepaalde knelpunttalen aan te vullen. Onder andere dankzij de nieuwe hr-directeur werden er goede resultaten geboekt. De boodschap tot nog toe was steeds dat die leerkrachten niet te vinden waren. Hoe komt het dat dit aanslepend probleem zo snel opgelost werd? Hoe werden die leerkrachten toch gevonden?

De afstand zou een probleem zijn voor de 5 procent cursisten waarvoor er geen passend aanbod is. Daar werd nochtans voor gewaarschuwd ten tijde van de reorganisatie van de inburgeringssector. Toen werden heel wat contactpunten afgeschaft waardoor de afstanden voor het volgen van cursussen zijn vergroot. Dit blijft een aandachtspunt, ook buiten coronatijden.

De agentschappen kochten tablets en Chromebooks aan en de onderhandelingen met een telecompartner om met wifitoestellen te werken zijn lopende. Dat is positief want onder andere tablets zijn heel gebruiksvriendelijk. Het AgII hielp in 2020 op die manier 2000 mensen en in 2021 ging het om 4700 personen. Wat is hier het streefdoel?

Groen stond altijd sceptisch tegenover de gestandaardiseerde tests. Deze tests gaan in vanaf 1 maart 2022. De laatste keer dat dit besproken werd in deze commissie was in juni 2021 naar aanleiding van het ontwerp van decreet betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid. Toen stelde de spreker voor om Ligo of andere organisaties met praktijkervaring bij de opmaak van de tests te betrekken. Minister Bart Somers stelde dat dat zou gebeuren. Is dat ondertussen gebeurd, en zo ja, op welke manier zijn die betrokken?

4.5. Tussenkoms van Maaïke De Vreese

Voor *Maaïke De Vreese* vormt de uitrol van de inburgeringstrajecten voor nieuwkomers de kerntaak van het AgII. Dat moet inburgeraars zo snel mogelijk op weg helpen en zelfredzaam maken in de samenleving. Met het vernieuwde inburgeringstraject trekt de Vlaamse Regering opnieuw aan die kar en de N-VA gelooft dat dit zowel de nieuwkomer als de samenleving ten goede zal komen.

Binnen het AgII werd hard gewerkt om de wachtlijsten voor de MO-trajecten weg te werken en te zorgen voor een gepast aanbod voor de inburgeraar. Dat verdient de hoogste prioriteit. Bij het wegwerken van de wachtlijsten moest rekening worden gehouden met een aantal maatschappelijke aspecten zoals COVID-19, de gedaalde instroom en extra middelen voor de stap richting digitalisering. Dat laatste zorgde voor een stroomversnelling. Er werd dus goed werk geleverd de laatste jaren.

De doorgedreven aandacht voor een gediversifieerd aanbod is ook van groot belang. Daarbij kan aan verschillende snelheden gewerkt worden op maat van de nieuwkomer. Dit wordt mogelijk dankzij de digitale tools, 'blended learning' en het blijven aanbieden van fysieke trajecten.

De spreker uit haar appreciatie over de transparantie in de cijfers. Dat geeft een snel beeld van de situatie, de acties vanuit het agentschap en een overzicht van de instroom. Jammer genoeg moet worden vastgesteld dat er zich een vertraging

aftekent in het wegwerken van de cijfers inzake de wachtlijsten. De ambitie om de achterstand weg te werken, wordt niet volledig waargemaakt. Het actieplan werpt wel zijn vruchten af, maar het is nog onvoldoende. Er moeten nog extra inspanningen worden gedaan om de streefcijfers te halen.

De afgelopen maanden is de instroom van asielzoekers opnieuw gestegen. Dat baart zorgen. De vraag is in hoeverre het agentschap flexibel kan inspelen op die stijgende instroom. Een opgelopen achterstand is altijd moeilijk weg te werken. Er moet kort op de bal worden gespeeld om de noden op het terrein nauwgezet op te volgen. Zo kan de fluctuerende instroom worden aangepakt.

De spreker vindt dat het federale asiel- en migratiebeleid volledig anders moet worden aangepakt. Men zou moeten evolueren naar het Australische model waarbij de instroom kan worden gecontroleerd. Vlaanderen draagt de gevolgen van het federale asielbeleid maar kan zelf niets doen. Wordt de instroom nauwgezet opgevolgd door het agentschap? Hoe wordt daarmee aan de slag gegaan?

Digitalisering is een belangrijk hulpmiddel maar zal niet alles oplossen, zeker wanneer de instromers onvoldoende digitaal onderlegd zijn. Hoe wordt hiernaar gekeken? Digitalisering maakt het tevens mogelijk om vanop afstand aan inburgering te doen. Zo zouden trajecten kunnen worden aangeboden aan mensen die binnen afzienbare tijd naar België komen. Dat kan aan het visum worden gekoppeld. Hoe wordt vanuit het agentschap naar die optie gekeken? Heeft de minister hieromtrent al een gesprek gehad met zijn federale collega's?

Een MO-cursus maakt onlosmakelijk deel uit van het inburgeringstraject. Het is essentieel dat elke inburgeraar zo snel mogelijk de waarden, normen en praktische omgangsvormen onder de knie krijgt. Die doelstelling is inhoudelijk versterkt door de inburgeringsverklaring en een doorgedreven aandacht in de lessen voor de essentiële bouwstenen van de Vlaamse samenleving. Er werd echter vastgesteld dat er verschillen zaten in de manier waarop dit onderwezen werd. Vandaar de opstart van de standaardisering van de MO-testen en de standaardisering en digitale ontsluiting van het bijbehorende lesmateriaal. Beide zijn met elkaar verbonden. Het lesmateriaal moet interactief en gedegen zijn in elke contacttaal. En de test moet de persoon testen op de verschillende competenties en doelen die in het MO-traject aan nieuwkomers worden opgelegd.

Wat betreft de operationaliteit van het lespakket werd aangehaald dat bepaalde aspecten al volledig uitgewerkt zijn en andere nog niet. Het streefdoel was om dit eind 2021 af te werken. Dat wordt naar mei 2022 verschoven. Het interessante hieraan is dat het nuttig is voor de mensen die de lessen aan de nieuwkomers geven en voor anderen die informatie zoeken voor de nieuwkomers waarmee zij in contact komen, bijvoorbeeld de vrijwilligers die in het kader van de buddyprojecten met nieuwkomers aan de slag gaan. Is het de bedoeling om de modules ook ter beschikking te stellen aan een breder publiek?

Kan er een reallifedemonstratie van het leerplatform voorzien worden? Kan het lespakket ter beschikking gesteld worden van de commissieleden? Kunnen de parlementsleden deelnemen aan een MO-les? Het is van belang dat de vragen die aan bod komen tijdens de tests regelmatig aangepast worden zodat die na verloop van tijd niet beginnen te circuleren. Kunnen de parlementsleden een MO-test in een testcentrum uitproberen?

In het kader van de relance was er sprake van de optimalisatie van de onlinetests maatschappelijke oriëntatie. Zullen alle tests, zowel digitale als fysieke, via de testcentra verlopen?

Tijdens de gedachtewisseling van 12 januari 2021 (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 623/1) werden ook de streefcijfers meegegeven. Die ontbreken in de huidige presentatie. Aangezien de presentatie er deze keer anders uitziet, is het moeilijk om de cijfers te vergelijken. Wordt nu ook gewerkt met streefcijfers? Kunnen de cijfers van de duurtijd tussen inschrijving en effectieve deelname van 2020 en 2021 nagestuurd worden?

Welke bijkomende acties zullen ondernomen worden om een daling van het gebrek aan passend aanbod verder te zetten en om de doorlooptijd terug te dringen? Op welke manier wordt het onlineleerplatform aangeboden aan de leerkrachten MO? Worden daarvoor tutorials of draaiboeken voorzien?

II. Antwoorden van de genodigden

1. Antwoorden van minister Bart Somers

Minister *Bart Somers* meent dat het draagvlak voor het traject dat de agentschappen volgen groot is. Over de grenzen van meerderheid en oppositie is er appreciatie voor het geleverde werk. En terecht, want dit werk werd geleverd in moeilijke coronatijden.

1.1. Algemene beschouwingen

Er worden drie zaken tegelijkertijd gedaan. Ten eerste worden de problemen uit het verleden, zoals die door de audit van het Rekenhof werden vastgesteld, een voor een opgelost. De lange wachtlijsten worden weggewerkt. De tijdspanne tussen de inschrijving en de werkelijke start van de cursus wordt ingekort. De tests worden geüniformeerd. En de inhoud van de cursussen wordt aangescherpt.

Ten tweede werd nieuw beleid ontwikkeld. Zo komt er een betalingssysteem, wordt de vierde pijler uitgerold en wordt ervoor gezorgd dat mensen zich binnen de twee maanden tot de VDAB kunnen wenden.

En ten derde zorgen de agentschappen ervoor dat ze over veel betere en accuratere data beschikken. Er moet zo uniform mogelijk gerapporteerd worden aan het Vlaams Parlement. Zo wordt de vergelijkbaarheid maximaal.

Dit alles zorgt voor een revolutionaire ommekeer binnen het AgII dat in het recente verleden regelmatig onder vuur lag. Het werd een gebrek aan performantie en slagkracht in de dagelijkse opvolging verweten. Maar vandaag behoort het agentschap tot de top van de Vlaamse administraties.

Voor het tweede jaar op rij volgen meer dan 15.000 mensen een cursus MO. Nooit eerder was dat het geval. Er zijn meer MO-cursisten dan ingeschreven inburgeraars. Zo wordt de achterstand uit het verleden weggewerkt. Als er nu nog mensen op een wachtlijst staan, dan ligt dat aan de werkwijze van voor 2020.

1.2. Taal van de MO-cursussen

Er is altijd voor gekozen om de MO-cursussen te geven in de taal van de gebruiker. Dat is al zo sinds sequentieel werd nagedacht over het inburgeringstraject, namelijk eerst maatschappelijke oriëntatie, dan een cursus Nederlands, dan VDAB en dan aan de slag op de arbeidsmarkt. Nu lopen die sporen veel meer gelijk.

Er zijn echter twee nadelen verbonden aan de keuze om eerst een cursus Nederlands te geven. Ten eerste zou men pas veel later de MO-cursus kunnen volgen. Een taal leert men niet op veertien dagen. Ondertussen functioneren deze mensen

in een samenleving waarin ze niet weten wat van hen gevraagd wordt. Ten tweede vraagt de overdracht van kennis een heel goede beheersing van een taal. Anders zouden nuances verloren kunnen gaan. Daarom is het een juiste keuze om de MO-cursus in de taal van de gebruiker te organiseren.

Voor er sprake was van digitale lessen, was er het probleem van de afstand. Cursisten die verspreid over Vlaanderen in een bepaalde taal MO-les moesten krijgen, konden niet in één klas samengebracht worden. Dankzij de digitalisering is dat wel mogelijk. Ze komen namelijk samen in de digitale klas. Toch wordt men nog steeds geconfronteerd met kleine aantallen. Zo is er een persoon die enkel Grieks spreekt. Deze persoon zou in theorie een-op-eenlessen moeten krijgen, maar de maatschappelijk kost daarvan is moeilijk verdedigbaar. Hier kan geopteerd worden om eerst de lessen Nederlands aan te bieden, om daarna verder te gaan met de MO-lessen in het Nederlands. De vraag is dus hoe ver kan worden gegaan om die laatste procenten weg te werken.

1.3. Opleidingsniveau instromende inburgeraars

Van de mensen die in 2020 onder contract een inburgeringstraject volgden, had 31 procent hoger secundair onderwijs gevolgd, 42 procent was hooggeschoold en 5 procent had geen onderwijs gevolgd. De cijfers stroken dus niet met het beeld dat de instroom van mensen enkel bestaat uit analfabeten.

Er zijn argumenten voor het geven van gedifferentieerde cursussen. Zo kan tijdens de les wel degelijk rekening worden gehouden met de context van het land van herkomst. Dit met de nodige nuance, want sommige mensen zijn net hun land ontvlucht omdat bijvoorbeeld de gelijkheid tussen mannen en vrouwen er ontbreekt. Die persoon zal dan ook doordrongen zijn van die waarde. Er moet dus meer aandacht besteed worden aan bepaalde waarden afhankelijk van de context van waaruit een cursist komt.

1.4. MO-test en leerplatform

Het is een goed idee om de inhoud van de test in deze commissie te bekijken. Dat zal vanaf maart 2022 mogelijk zijn, als er gestart wordt met de gestandaardiseerde test. De inhoud mag echter niet verspreid worden om de vertrouwelijkheid van de test niet te hypothekeren. Hetzelfde gaat op voor de cursus, al geldt daar de vertrouwelijkheid niet. Er moeten zeker voldoende vragen voorhanden zijn zodat kan afgewisseld worden bij het opstellen van tests.

Gelet op zijn knowhow werd Ligo betrokken bij het uitwerken van de test, meer bepaald met betrekking tot de digitale toegankelijkheid ervan en de wijze waarop vragen geformuleerd worden, gezien de lage taalvaardigheid.

Het leerplatform moet af zijn tegen de zomer van 2022. Deze commissie kan dan een demonstratie krijgen. Het is ook waardevol voor de leden om een MO-les bij te wonen en om achteraf een examen af te leggen.

1.5. Digitalisering

Op het vlak van digitalisering worden sterke instrumenten uitgebouwd. Vroeger waren er geen cursussen en handboeken voor docenten. Die zijn er nu wel dankzij de digitalisering. Het is ook een goede zaak dat de MO-test geüniformeerd wordt. Gelijke startkansen zijn immers cruciaal om te kunnen participeren aan de samenleving.

Het streefdoel inzake digitalisering moet zo hoog mogelijk liggen. Dit vormt een impliciete of embryonale vijfde pijler van inburgering. Het is een zinvol onderdeel

van een integratie- en inburgeringstraject. Dit is echter niet uitsluitend de taak van de agentschappen Integratie en Inburgering. Ook andere spelers moeten hierin hun verantwoordelijkheid opnemen. E-inclusie blijft immers een belangrijke maatschappelijke uitdaging die ruimer moet worden aangepakt dan enkel via inburgering.

Theoretisch biedt digitalisering de mogelijkheid aan mensen om de MO-lessen of lessen Nederlands te volgen vooraleer ze naar Vlaanderen komen. Dit aspect maakt geen deel uit van het regeerakkoord, maar de minister toont zich er voorstander van. Dit kan een optie zijn in het kader van een gezinshereniging. Dat zou een meerwaarde kunnen betekenen voor de samenleving en de betrokken inburgeraar.

Er is momenteel een akkoord met Proximus over een gratis aanbod aan vouchers. Als de overheid moet betalen voor de vouchers, moet zij die niet zomaar gratis aanbieden. De ambitie van de onderhandeling moet zijn dat de private spelers een gratis module mogelijk maken zonder dat dit extra kosten voor de samenleving met zich meebrengt. Dit zal het digitale lesgeven vergemakkelijken.

1.6. Evolutie van de wachtlijsten

Aan het begin van de legislatuur, in precoronatijden, was er een wachtlijst voor inburgering van 9500 personen. Die zakte in 2021 naar 4500 en naar 1500 personen in 2022. Het volledig wegwerken van de wachtlijst is onrealistisch. Sommige mensen worden bijvoorbeeld ziek of gaan werken. Maar de symbolische drempel van 1000 personen is belangrijk.

Een tweede grote inhaalbeweging deed zich voor bij de mensen die binnen de drie maanden met de cursus MO konden starten. Daar is er een verdubbeling van 30 naar 60 procent. Het gaat om een spectaculaire vooruitgang, al moet daar nog verder op ingezet worden.

De 5 procent mensen voor wie geen passend aanbod kon worden gevonden binnen een redelijke termijn, zijn mensen die niet de digitale vaardigheden hadden die gewenst zijn op het moment dat er geen fysieke lessen mogelijk waren. In de maand november 2021 vond een inhaalbeweging plaats omdat er toen opnieuw digitale lessen konden worden gegeven.

Met deze resultaten wordt Vlaanderen internationaal stilaan toonaangevend. Zo heeft de Nederlandse regering de vierde pijler zoals die in Vlaanderen zal worden uitgerold, letterlijk overgenomen in haar regeerakkoord, al spreekt men daar van 'maatjes' in de plaats van 'buddy's'. Ook de Duitsers en de Oostenrijkers zijn heel geïnteresseerd in deze aanpak. Het Vlaamse inburgeringsbeleid wordt een export-product.

2. Antwoorden van Jo De Ro

2.1. Aanpak van langlopende trajecten

Jo De Ro zegt dat er binnen het Agentschap Integratie en Inburgering een aparte groep opgericht werd met ervaren trajectbegeleiders om de langlopende trajecten op te volgen. Het gaat onder andere om mensen die traag leren, iets wat trouwens niet enkel bij inburgeraars voorkomt maar ook bij heel wat Vlamingen. Daar is ook aandacht voor binnen het nieuwe Integratiedecreet. Maar daar zaten ook mensen tussen van wie het dossier al afgesloten had moeten worden, onder andere wegens overlijden of verhuis naar een werkgebied van een ander agentschap. De oude dossiers worden nu centraal beter in kaart gebracht.

In totaal is er voor 5 procent momenteel geen passend aanbod. De belangrijkste redenen hiervoor zijn het gebrek aan digitale vaardigheden bij de cursisten, het

lesmoment of het niet beschikken over een cursus in een bepaalde taal. Afstand is daar dus niet de belangrijkste reden.

De reden waarom die categorie niet verder weggewerkt kon worden, is dat er slechts vier van de twaalf maanden fysieke lessen konden worden aangeboden. Het cijfer zou lager liggen mochten er sneller fysieke lessen hebben plaatsgevonden. De hoop is om een normalere werking te hebben in 2022 en te behouden wat geleerd werd tijdens de COVID-periode. Er volgen nog acties om die 5 procent naar beneden te krijgen. Zo wordt verder ingezet om die mensen digitaal vaardig te maken en een aanbod te creëren voor de kleinere talen door eerst van start te gaan met lessen Nederlands of te werken met een contacttaal.

2.2. Digitalisering

Het is de betrachting om via de vouchers de mensen op zoveel mogelijk plaatsen de kans te bieden om gebruik te maken van een toestel dat op wifi werkt. COVID-19 bemoeilijkte dit doordat bepaalde plaatsen waar mensen goedkoop of gratis konden inloggen op wifi, zoals in bibliotheken en scholen, de deuren hadden gesloten. Nu wordt met de telecompartners bekeken om die dienstverlening uit te breiden tot bij de mensen thuis.

De essentie van het nieuwe Inburgeringsdecreet en van de werking van het agentschap is het zoveel mogelijk op maat werken van de mensen, dit op basis van het leervermogen, het beschikbare moment en het traject van de betrokkene. Dat betekent het leveren van massamaatwerkproductie en het uitwerken van het aanbod in een aantal profielen. Dat kan door te variëren met het aantal lessen, het al dan niet digitaal aanbieden van de lessen enzovoort.

Er is een hoge tevredenheid over het digitale aanbod. Dat bewijst dat mensen blij zijn dat zij de lessen kunnen volgen zonder te moeten wachten. De cijfers van de digitale deelname in het jaar 2021 zullen nagestuurd worden, maar het gaat om iets meer dan 14.000 mensen.

Zoals andere sectoren heeft ook de inburgeringssector gebruikgemaakt van de opportuniteiten die naar boven kwamen tijdens de COVID-crisis. Vooral de snelheid waarmee de agentschappen de omslag maakten, is bewonderenswaardig. Daags na de aankondiging van de eerste lockdown in 2020 werd meteen naar digitale lessen overgeschakeld. Dat zorgt voor enige fierheid en arbeidsvreugde onder de medewerkers.

Digitalisering is dus een gamechanger gebleken zowel voor het optimaliseren als voor het diversifiëren van het aanbod. Daar wordt verder op ingezet want men staat nog niet waar men wenst te staan. De impact van digitalisering is niet te onderschatten. In eerste instantie moet ernaar gestreefd worden om zoveel mogelijk mensen digitale vaardigheden bij te brengen. Dat is de opdracht van alle partners zodat er op termijn bijna geen inburgeraars meer zijn die digitaal minder vaardig zijn. De digitaal laaggeletterden kunnen zeker nog grote sprongen vooruit maken, wat belangrijk is voor het opbouwen van hun leven in Vlaanderen of Brussel want de samenleving wordt almaar meer gedigitaliseerd.

Momenteel zijn er meer dan drieduizend Chromebooks in gebruik, verspreid over heel Vlaanderen. Dat is geen streefcijfer. Er wordt getracht de noden te lenigen met de huidige voorhanden zijnde toestellen. Veel inburgeraars gebruiken hun eigen materiaal.

2.3. MO-cursus en -test

60 procent van de mensen kon met de cursus starten binnen de eerste drie maanden na aanmelding. De informatie over het aantal mensen per cursus zal worden nagestuurd. Dit jaar liggen die cijfers wat lager omdat er in 2021 heel wat cursussen werden gegeven in kleinere talen. Dan is het moeilijker om veel cursisten in een digitale of fysieke cursus te krijgen.

Door het sneller aanbieden van MO-cursussen wordt vermeden dat mensen die instappen in een NT2-cursus na enkele maanden worden opgeroepen om een passende MO-cursus te volgen. Hoe sneller mensen na het tekenen van een inburgeringscontract kunnen starten met de MO-cursus, hoe minder die overlap zich zal voordoen.

Er wordt opgeroepen tot enige voorzichtigheid wat betreft het ter inzage leggen van de MO-cursus en de -test. Alle actoren die enigszins betrokken zijn bij de opmaak of afname van de test tekenen een vertrouwelijkheidsclausule. Wat betreft de cursus speelt ook het element van de auteursrechten mee. Het gaat om een zware investering van 1,7 miljoen euro gefinancierd met Europese middelen. Inzage door commissieleden kan uiteraard, al moet erover gewaakt worden dat dit vertrouwelijk gebeurt. Het is zeker niet de bedoeling om dit breed open te stellen naar buddy's en andere vrijwilligers.

Er wordt gestart met een basisset van driehonderd vragen voor de test en die wordt stelselmatig aangevuld. Daarnaast zou het de agentschappen verheugen om de commissieleden bij gelegenheid fysiek te mogen verwelkomen.

Het is de bedoeling om vanaf 1 maart 2022 met de uniforme tests te starten. De tests worden in eerste instantie afgelegd in testcentra. Tests afnemen vanop afstand is nog niet voor meteen maar wordt niet uitgesloten, zolang er de garantie is dat de cursist zelf effectief de test aflegt.

Ligo wordt in het kader van de gebruikerstesten en de aandacht voor minder geletterde mensen betrokken bij de MO-tests. Zo werd er op hun aangegeven onder andere in een voorleesmodule voorzien. Dit wordt trouwens ruimer gedaan dan enkel in de inburgeringssector.

2.4. Taalaspecten

Er is in het verleden expliciet voor gekozen om mensen zo snel mogelijk in een contacttaal die ze kennen te laten kennismaken met de organisatie en de waarden en normen van ons land. Deze manier van werken wordt zowel fysiek als digitaal aangehouden. Dat past ook in het streven naar de termijn van drie maanden voor het opstarten van inburgering en zo kunnen de nodige nuances aangebracht worden over bepaalde thema's. Uiteraard moeten ze ook zo snel mogelijk toegeleid worden naar een cursus NT2. Er wordt echter niet gewacht tot iemand Nederlands kan om dan pas een MO-cursus te organiseren. Sommige inburgeraars leren heel snel Nederlands, terwijl anderen meer tijd nodig hebben, wat voor vertraging zou zorgen.

In de praktijk wordt een diverse groep die een taal deelt, samengezet. Het kan dus zijn dat mensen uit verschillende landen samen de Spaanse MO-lessen volgen. Dat zorgt voor discussie want de context over thema's zoals bijvoorbeeld halebirechten tussen die verschillende landen verschilt. Dan is het aan de MO-docent om met die diversiteit binnen een homogene taalgroep aan de slag te gaan.

De leemte op het vlak van de knelpunttalen werd opgelost door het goede hr-beleid en een sterke focus op selectie en rekrutering. Daarbij wordt op de juiste plaatsen naar mensen gezocht, gebruikgemaakt van mond-aan-mondreclame en andere

manieren van werven. Daar bestaat geen toverformule voor, maar hard werken loont. Daarnaast wordt blijvend ingezet op de vorming van leerkrachten. In 2020 kaartten de vakorganisaties aan dat er te weinig geïnvesteerd werd in vorming en opleiding, hoewel er voldoende budget was. Het nieuwe diensthoofd Vorming zette dit samen met de hr-directeur hoger op de interne agenda. Er moet geïnvesteerd worden in de medewerkers en dat gebeurt onder andere via vorming.

2.5. Instroom asielzoekers

Als wordt gekeken naar het profiel van de inburgeraar in 2021, was 50 procent hier op basis van gezinshereniging en slechts 20 procent met een status als vluchteling. Elke vluchtelingencrisis heeft uiteraard een impact. Maar het beeld dat inburgeraars gelijkgesteld kunnen worden met vluchtelingen klopt echter niet. Er zijn daarnaast veel arbeidsmigranten, studenten en mensen die via gezinshereniging of huwelijksmigratie naar hier komen. Het is op termijn ook de uitdrukkelijke wens van het agentschap om mensen al digitaal op weg te helpen nog voor ze in Vlaanderen aankomen.

Wat de impact van een stijging van de instroom van asielzoekers betreft, voorziet het nieuwe Inburgeringsdecreet een buffer, want in de toekomst kunnen enkel nog erkende vluchtelingen terecht bij het AgII. Dat gaat om een veel kleinere groep in vergelijking met de asielzoekers. Erkende vluchtelingen zullen hier ook langer verblijven, wat het belangrijker maakt om met hen aan de slag te gaan. Ook hier wordt gestreefd om hen binnen de drie maanden te laten instromen in een MO-cursus.

De opvolging van de instroom gebeurt via nauwe contacten met de federale collega's. Men beschikt over data vanuit het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen, de Dienst Vreemdelingenzaken, naast internationale data. Op die basis bereidt men zich zo goed mogelijk voor. Ondertussen wordt meer op maat gewerkt in de plaats van met prognoses.

2.6. Budgettaire aspecten

Het budget en de decretale bevoegdheden van de drie agentschappen zijn ruimer dan enkel het luik inburgering. In 2021 werden bij het AgII 51.000 gesprekken over NT2 gehouden en kwamen 30.000 mensen langs om toegeleid te worden naar een cursus Nederlands. Het gaat telkens om niet-inburgeraars. Dat bewijst toch dat anderstalige niet-inburgeraars ook bereid zijn om Nederlands te leren. Daarnaast gaat het onder andere ook om het plan Samenleven, de dienstverlening rond het certificeren van tolken en andere decretaal verplichte taken.

Kris VAN DIJCK,
voorzitter

Maaïke DE VREESE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ABB	Agentschap Binnenlands Bestuur
AgII	Agentschap Integratie en Inburgering
AMIF	Asylum, Migration and Integration Fund
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
MO	maatschappelijke oriëntatie
ngo	niet-gouvernementele organisatie
NT2	Nederlands als tweede taal
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding